

INFORMACIJA
O ZAKLJUČIVANJU MEMORANDUMA O RAZUMIJEVANJU IZMEĐU
MINISTARSTVA PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA CRNE GORE I FONDA
RADA (TAMKEEN) KRALJEVINE BAHREIN O SARADNJI U OBLASTI NAUKE,
INOVACIJA I TEHNOLOGIJE

Imajući u vidu da je jedan od strateških ciljeva Vlade Crne Gore digitalna, pametna i zelena ekonomija podržana inovativnim rješenjima koja pospješuju proizvodne procese i životne uslove, cilj posjete jeste potpisivanje Memoranduma o razumijevanju između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore i Fonda rada (Tamkeen) Kraljevine Bahrein o saradnji u oblasti nauke, inovacija i tehnologije.

Memorandum će omogućiti uspostavljanje saradnje u razmjeni znanja između Crne Gore i Bahreina u vezi sa postojećim i potencijalnim inicijativama koje imaju za cilj povećanje inovacija i produktivnosti sa privatnim sektorom i razvoj vještina nacionalne radne snage u vezi sa inovacijama i tehnologijom.

Digitalna transformacija državne uprave, društva i privrede i povezane vještine jesu osnov za kreiranje modela podrške jačanju vještina u ICT sektoru. Pored strateškog opredjeljenja Vlade da digitalna, pametna, zelena ekonomija budu podržane inovacijama koje pospješuju proizvodne procese i životne uslove, težimo i jačanju digitalnih vještina i kompetencija, kao i digitalnoj transformaciji (e-uprava, e-servisi, digitalizacija usluga u turizmu, digitalizacija u privrednom sektoru).

Reformaska agenda Crne Gore kroz Prioritetnu oblast 3: Razvoj ljudskih resursa, reformu 3.1.1. Rješavanje neusklađenosti na tržištu rada kroz cjeloživotno učenje i zapošljivosti diplomaca kroz praktičan rad, uključujući poslove u zelenoj i digitalnoj ekonomiji, stavlja u fokus obrazovanje odraslih. Ključni i strateški dokumenti Vlade Crne Gore detektuju problem nedostatka digitalnih vještina potrebnih za tržište rada, ali ne ukazuju eksplicitno koje su to vještine/kvalifikacije. Strategija digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026 daje osnov da se uradi analiza ponude koja postoji na strani organizatora obrazovanja odraslih i inicira akreditaciju novih, jer analiza treba da pokaže jasnu potrebu za specifičnim zanimanjima/obukama.

Potpisivanjem Memoranduma steći će se uslovi za ostvarivanje saradnje u cilju razmjene znanja u vezi sa povećanjem inovacija i produktivnosti unutar privatnog sektora kroz organizovanja sastanaka i međusobnih posjeta između relevantnih institucija i stručnjaka koji se bave tehnologijom i inovacijama, kao i razmjene znanja o programima koji se odnose na inovacije i tehnološki sektor, uključujući tehnološka start-up preduzeća i tehnološke hub-ove i srodne oblasti; razmjene izvještaja i studija u vezi sa inovacijama i tehnologijom, tehnološkim sektorom i srodnim oblastima i pozivanje predstavnika iz Bahreina na konferencije, seminare, izložbe i slične događaje razmjene znanja u oblasti inovacija i tehnologije.

Memorandum će obezbijediti saradnju koja će imati za cilj razvoj vještina radne snage u vezi sa inovacijama i tehnologijom kroz: razmjene znanja u vezi sa planovima i programima za kvalifikaciju i prekvalifikaciju koji imaju za cilj usklađivanje vještina radne snage sa potrebama tržišta rada, dijeljenje izvještaja i studija u vezi sa relevantnim budućim vještinama; organizovanje međusobnih programa razmjene

obuke i razmjene informacija u vezi sa učešćem u multilateralnim inovacionim, tehnološkim i razvojnim programima i projektima koji su dostupni.

Za izvršavanje ovog memoranduma nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva u Budžetu Crne Gore. Memorandum ne zahtijeva izmjenu važećih propisa niti donošenje novih propisa. Memorandum je usaglašen diplomatskim putem i u direktnoj komunikaciji sa predstavnicima Fonda rada Tamkeen.

Prilog: Memorandum

Crna Gora
Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija

تمكين
Tamkeen

**MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU
IZMEĐU
MINISTARSTVA PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA CRNE GORE
I
FONDA RADA (TAMKEEN) KRALJEVINE BAHREIN
O SARADNJI U OBLASTI NAUKE, INOVACIJA I TEHNOLOGIJE**

Ovaj Memorandum o razumijevanju ("MoR") se potpisuje između:

1. Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore, sa adresom Vaka Đurovića b.b., 81000 Podgorica, Crna Gora (u daljem tekstu "**Ministarstvo**")

i

2. Fonda rada (TAMKEEN) Kraljevine Bahrein, tijela osnovanog i koje postoji u skladu sa Zakonom br. 57 iz 2006. godine, u vezi sa osnivanjem Fonda rada sa adresom u zgradi 519, zgrada Privredne komore Bahreina, put 1010, blok 410, Sanabis, Kraljevina Bahrein, P.O. Bok 18131 (u daljem tekstu „**Tamkeen**“)

U daljem tekstu pojedinačno „**Strana**“ i zajedno kao „**Strane**“.

IMAJUĆI U VIDU da Strane namjeravaju da ojačaju saradnju u razmjeni znanja između Strana u vezi sa postojećim i potencijalnim inicijativama koje imaju za cilj povećanje inovacija i produktivnosti sa privatnim sektorom i razvoj vještina nacionalne radne snage u vezi sa inovacijama i tehnologijom.

ZBOG TOGA su Strane postigle sljedeće dogovore:

1. OBLASTI POTENCIJALNE SARADNJE

1.1. Strane namjeravaju da sljedeće oblasti koje su povezane sa inovacijama i tehnološkim sektorom budu osnova za diskusije kao što je identifikovano u ovom MoR („**Oblasti potencijalne saradnje**“):

(a) Saradnja u cilju razmjene znanja u vezi sa povećanjem inovacija i produktivnosti unutar privatnog sektora u vidu:

- a. Organizovanja sastanaka i međusobnih posjeta između relevantnih institucija i stručnjaka koji se bave tehnologijom i inovacijama u svakoj od Strana;
- b. Razmjene znanja o programima koji se odnose na inovacije i tehnološki sektor, uključujući tehnološka start-up preduzeća i tehnološke hubove i srodne oblasti;
- c. Razmjene izvještaja i studija u vezi sa inovacijama i tehnologijom, tehnološkim sektorom i srodnim oblastima;

- d. Pozivanja učesnika druge Strane na konferencije, seminare, izložbe i slične događaje razmjene znanja u oblasti inovacija i tehnologije.
- (b) Saradnja u cilju razvoja vještina nacionalne radne snage u vezi sa inovacijama i tehnologijom u vidu:
- a. Razmjene znanja u vezi sa planovima i programima za kvalifikaciju i prekvalifikaciju koji imaju za cilj usklađivanje vještina radne snage sa potrebama tržišta rada;
 - b. Dijeljenja izvještaja i studija u vezi sa relevantnim budućim vještinama;
 - c. Organizovanja međusobnih programa razmjene obuke koji imaju za cilj da omoguće građanima zemlje svake Strane da imaju korist od znanja i resursa obuke druge Strane;
 - d. Razmjene informacija u vezi sa učešćem u multilateralnim inovacionim, tehnološkim i razvojnim programima i projektima koji su dostupni drugoj Strani.

2. POVJERLJIVOST

2.1 Svaka Strana se obavezuje da:

- a. će koristiti razmijenjene informacije, dokumente i podatke samo u svrhu ovog MoR, a ne u bilo koju drugu svrhu, osim uz prethodnu pisanu saglasnost Strane koja otkriva i na način koji čuva prava svake od Strane.
- b. će čuvati povjerljivost svih podataka i informacija koje je bilo koja od Strana razmijenila, pregledala i otkrila drugoj Strani u skladu sa ovim MoR, uključujući prepiske, obavještenja i sve izvršne procedure u vezi sa tim, bilo tokom ili nakon isteka važenja ovog MoR ili koje su, prema njihovoj prirodi, privatne ili povjerljive (uključujući sve materijale koji se odnose na oblasti saradnje) („Povjerljive informacije“) i ne otkrivaju ih trećoj strani bez prethodnog pisanog odobrenja druge Strane, sa izuzetkom njenih zaposlenih, filijala i konsultanata kojima su ove informacije potrebne za potrebe ovog MoR-a, pod uslovom da će primalac osigurati da svi takvi zaposleni, filijale ili konsultanti, kojima se povjerljive informacije otkrivaju u skladu sa ovim MoR, čuvaju te informacije povjerljivima i da ih ne otkrivaju ili odaju bilo kojoj trećoj strani.
- c. neće objavljivati ili činiti javno dostupnim ili izdavati bilo kakva saopštenja za javnost u vezi sa ovim MoR ili bilo kojim transakcijama predviđenim ovim MoR bez prethodne pisane saglasnosti druge Strane.

3. SPROVOĐENJE

3.1 Svaka Strana će saopštiti, u roku od deset (10) radnih dana od datuma stupanja na snagu, ime i prezime fokalne tačke u vezi sa svakom od Oblasti potencijalne saradnje („**Fokalna tačka(e)**“) za koordinaciju i brzu implementaciju ovog MoR-a.

3.2 Strane potvrđuju da će Fokalne tačke, između ostalog, osigurati da se strane sastaju svake dvije (2) godine kako bi razgovarale o napretku inicijativa u skladu sa ovim MoR.

3.3 U pogledu svake Oblasti potencijalne saradnje, Strane će zajedno identifikovati i procijeniti izvodljivost konkretnih prilika i ako Strane smatraju da su takve mogućnosti održive, Strane će uložiti razumne napore da finalizuju dalje detaljne sporazume, kako bi nastavili ka njihovom sprovođenju tokom važenja ovog MoR.

4. PRAVNO DEJSTVO

4.1. Ovaj MoR nema za cilj da stvori bilo kakvu zakonsku obavezu ni za jednu od Strana u pogledu Oblasti potencijalne saradnje i/ili poslovne mogućnosti.

4.2. Ni jedna od Strana neće imati bilo kakvu obavezu da pregovara ili zaključi bilo kakav ugovor ili da se uključi u bilo kakvu diskusiju, zbog potpisivanja ovog MoR i bilo kakvog prekida pregovora ili razgovora između Strana, ili će ovaj MoR-a, biti neobavezujući prema bilo kojoj od Strana.

5. OSTALE ODREDBE

5.1. Prava intelektualne svojine. Strane priznaju i saglasne su da će korišćenje prava intelektualne svojine (IS) koje proističe iz saradnje u okviru ovog MoR biti regulisano sporazumima o sprovođenju između Strana, obezbjeđujući adekvatnu i efikasnu zaštitu IS u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom Strana i međunarodnim konvencijama o pravu IS, čije su Strane članice.

5.2. Inovacioni i tehnološki rezultati. Inovacioni i tehnološki rezultati ili naučna otkrića koja proizilaze iz saradnje u okviru ovog MoR, a koja se ne odnose na prava industrijske svojine i ne sadrže informacije koje se tretiraju kao povjerljive prema nacionalnom zakonodavstvu Strana, neće biti otkrivene trećoj strani bez prethodne pisane saglasnosti obje Strane, osim ako je drugačije u pisanoj formi dogovoreno između Strana za svaki pojedinačni projekat.

5.3. Bez partnerstva ili agencije. Ništa u ovom MoR neće stvoriti odnos partnerstva, zajedničkog ulaganja između Strana. Nijedna Strana neće imati ovlašćenja (osim ako nije izričito dato u pisanoj formi ovim MoR ili na drugi način i nije opozvano) da obavezuje bilo koju drugu Stranu kao svog agenta ili na drugi način. Međutim, odredbe ovog MoR ni na koji

način neće uticati na prava i obaveze Strana koje proizilaze iz postojećih ili budućih bilateralnih i multilateralnih sporazuma koje su strane zaključile.

5.4. Rješavanje sporova. Svi sporovi koji proisteknu iz ili u vezi sa tumačenjem ili sprovođenjem ovog MoR-a biće rješavani sporazumno kroz konsultacije Strana ili između nadležnih organa Strana diplomatskim putem.

5.7. Troškovi. Svaka Strana će snositi sopstvene troškove i izdatke nastale u vezi sa aktivnostima i mogućim transakcijama predviđenim ovim MoR, uključujući, bez ograničenja, pripremu i pregovore o svim dokumentima u vezi sa bilo kojom od mogućih transakcija predviđenih ovim MoR. Svaka Strana će snositi sopstvene troškove i izdatke u vezi sa aktivnostima svojih odgovarajućih predstavnika i/ili Fokalnih tačaka prema ovom MoR.

5.8. Odgovornost. Ni u kom slučaju, uključujući nesavjesno djelo ili propust sa svoje strane, nijedna od Strana neće biti odgovorna drugoj, bilo prema ovom MoR ili na drugi način u vezi sa njim, u ugovoru, deliktu, kršenju zakonske obaveze ili na drugi način, u pogledu: (i) gubitka dobiti, gubitka ugovora ili poslovne prilike (u svakom slučaju, bilo da mogu predstavljati indirektno ili posljedične gubitke ili troškove); i (ii) sve indirektno, posljedične ili kaznene gubitke ili troškove.

5.9. Ustupanje. Ni jednoj Strani neće biti dozvoljeno da ustupi svoja prava ili obaveze iz ovog MoR bilo kojoj trećoj strani bez prethodne pisane dozvole druge Strane.

6. STUPANJE NA SNAGU I VAŽENJE

6.1. Ovaj MoR stupiće na snagu danom potpisivanja.

6.2. Ovaj MoR zaključuje se na period od pet (5) godina.

6.3. Nijedna izmjena ili dopuna ovog memoranduma neće biti pravosnažna niti obavezujuća za Stranu, osim ukoliko je u pisanoj formi, izričito pozivajući se na ovaj MoR, kao na to da je izmenjen i potpisan od strane propisno ovlašćenih predstavnika obje Strane.

6.3. Svaka Strana ima pravo da raskine ovaj MoR davanjem pisanog obavještenja drugoj Strani diplomatskim putem. Ovaj MoR prestaje da važi trideset (30) dana nakon datuma kada bilo koja od Strana dostavi drugoj Strani pisano obavještenje da želi da raskine ovaj MoR.

6.4. Raskid ovog MoR neće uticati na valjanost bilo kojeg sporazuma koje su Strane sklopile u vezi sa bilo kojom Oblasti potencijalne saradnje koje su ostvarile u cilju sprovođenja ovog MoR prije tog datuma. One odredbe ovog MoR koje se po svojoj prirodi protežu i nakon njegovog isteka ili prestanka važenja, važiće nakon tog isteka ili prestanka važenja.

6.5. Rok važenja se može produžiti ako se obje strane u pisanoj formi saglase da to učine prije isteka roka navedenog u stavu 6.2 i u skladu sa internim pravnim procedurama neophodnim za sklapanje takvih sporazuma.

Ovaj MoR je potpisan u dana, u tri originalna primjerka na crnogorskom, arapskom i engleskom jeziku i svi tekstovi su podjednako vjerodostojni. U slučaju bilo kakvog odstupanja u tumačenju, engleski tekst će imati prednost.

Potvrđujući navedeno, doljepotpisani, propisno ovlašćeni, potpisali su ovaj MoR.

Za
Fond rada (Tamkeen)

Za
**Ministarstvo prosvjete, nauke i
inovacija Crne Gore**

[Ime i prezime]
[pozicija]

[Ime i prezime]
[pozicija]

Montenegro
Ministry of Education, Science and Innovation

تمكين
Tamkeen

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
BETWEEN
THE MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION
OF MONTENEGRO
AND
THE LABOUR FUND (TAMKEEN) OF THE KINGDOM OF BAHRAIN
ON COOPERATION IN SCIENCE, INNOVATION AND TECHNOLOGY

This Memorandum of Understanding (“MOU”) is entered between:

1. **The Labour Fund (Tamkeen) of the Kingdom of Bahrain**, an entity established and existing under Law No. 57 of 2006 with respect to the Establishment of the Labour Fund with its address at Building 519, Bahrain Chamber of Commerce Building, Road 1010, Block 410, Sanabis, Kingdom of Bahrain, P.O. Box 18131(hereinafter referred to as “**Tamkeen**”)

and

2. **The Ministry of Education, Science and Innovation of Montenegro**, with its address at Vaka Đurovića b.b., 81000 Podgorica, Montenegro (hereinafter referred to as the “**Ministry**”),

Hereinafter referred to individually as “**Party**” and collectively as “**Parties**”.

WHEREAS the Parties intend to strengthen cooperation in knowledge-sharing between the Parties in relation to existing and potential initiatives aimed at increasing innovation and productivity with the private sector and developing national labor force skills related to innovation and technology.

NOW THEREFORE, the Parties have reached the following understandings:

1. AREAS OF POTENTIAL COLLABORATION

- 1.1. The Parties intend that the following areas in relation to innovation and the technology sector, will form the basis of discussions as identified in this MOU (“**Areas of Potential Collaboration**”):
 - (a) Cooperation with the aim of exchanging knowledge related to increasing innovation and productivity within the private sector in the form of:
 - a. Arrange meetings and mutual visits between relevant institutions and expert professionals concerned with the technology and innovation within each Party;
 - b. Exchange knowledge on programs related to innovation, and the technology sector including tech start-ups and tech hubs, and related areas;
 - c. Exchange reports and studies related to innovation and technology, the technology sector, and related areas;

- d. Invite attendees of the other Party to conferences, seminars, exhibitions, and similar knowledge-sharing events in the field of innovation and technology
- (b) Cooperation with the aim of developing national labor force skills related to innovation and technology in the form of:
 - a. Knowledge exchange related to skilling and reskilling plans and programs aimed at matching labour force skills to labour market needs;
 - b. Sharing reports and studies related to relevant future skills;
 - c. Arranging mutual training exchange programs which aim to allow the citizens of each Party's country to benefit from the knowledge and training resources of the other Party;
 - d. Exchange information regarding participation in multilateral innovation, technology and development programs and projects which are accessible to the other Party.

2. CONFIDENTIALITY

2.1 Each party undertakes to:

- a. Use the information, documents and data exchanged, only for the purposes of this MOU, and not for any other purpose, except with the prior written consent of the disclosing Party and in a manner that preserves the rights of each Party.
- b. Maintain the confidentiality of all data and information exchanged, reviewed and disclosed by either Party to the other Party under this MOU including correspondences, notifications and any executive procedures related thereto, whether during or after the expiration of the Term of this MOU or which, by their nature, are private or confidential (including all materials related to Areas of Collaboration) ("Confidential Information"), and not disclose it to any third party without obtaining prior written approval from the other Party, with the exception of its employees, affiliates and consultants who need this information for the purposes of this MOU, provided that the recipient shall ensure that all such employees, affiliates or consultant, to whom Confidential Information is disclosed under this MOU, keep such information confidential and do not disclose or divulge the same to any third party.
- c. Not to announce or make any public disclosure or issue any press release in connection with this MOU or any transactions contemplated by this MOU without the prior written consent of the other Party.

3. IMPLEMENTATION

3.1 Each Party will communicate, within ten (10) business days from the date of entry into force, the name of a focal point in respect to each Area of Potential Collaboration (the “**Focal Point(s)**”) for coordination and prompt implementation of this MOU.

3.2 The Parties acknowledge that the Focal Points, will ensure, inter alia, that the Parties meet every two (2) years to discuss the progress of initiatives under this MOU.

3.3 In respect to each Area of Potential Collaboration, the Parties will jointly identify and evaluate the feasibility of specific opportunities and if such opportunities are considered viable by the Parties, the Parties will use reasonable endeavors to finalize further detailed agreement(s), in order to proceed towards their implementation within the Term of this MOU.

4. LEGAL EFFECT

4.1. This MOU is not intended to create any legally binding obligation on either Party in respect of Areas of Potential Collaboration and/or Business Opportunity.

4.2. No Party will be under any obligation whatsoever to negotiate or conclude any contract or engage in any discussion whatsoever, due to its entering into this MOU and any termination of negotiations or discussions between the Parties, or this MOU, shall be without liability to any Party.

5. MISCELLANEOUS

5.1. Intellectual Property Rights. The Parties acknowledge and agree that the use of Intellectual Property (IP) rights arising from cooperation under this MOU shall be regulated by implementation agreements between the Parties, ensuring adequate and effective IP protection in accordance with the national legislation of the Parties and international conventions on IP rights, of which Parties are members.

5.2. Innovation and Technological Results. Innovation and technological results or Scientific discoveries arising from cooperation under this MOU, which do not relate to industrial property rights and do not contain information treated as confidential under the national legislation of the Parties, shall not be disclosed to a third party without prior written consent from both Parties, unless otherwise agreed in writing between the Parties for each individual project.

5.3. No Partnership or Agency. Nothing in this MOU shall create a partnership, joint venture relationship between the Parties. No Party shall have any authority (unless expressly conferred in writing under this MOU or otherwise and not revoked) to bind any other Party as its agent or otherwise. However, the provisions of this MOU shall in no way affect the

rights and obligations of the Parties arising from existing or future bilateral and multilateral agreements concluded by the Parties.

5.4. Dispute Resolution. Any disputes arising out of or in connection with the interpretation or implementation of this MOU, shall be resolved amicably through consultation by the Parties or between the responsible authorities of the Parties through diplomatic channels.

5.7. Expenses. Each Party shall pay its own costs and expenses incurred in connection with the activities and possible transactions contemplated by this MOU including, without limitation, the preparation and negotiation of any documents related to any of the possible transactions contemplated by this MOU. Each Party shall bear its own costs and expenses in relation to the activities of its respective representatives and/or Focal Points under this MOU.

5.8. Liability. In no event, including the negligent act or omission on its part, shall either Party be liable to the other, whether under this MOU or otherwise in connection with it, in contract, tort, breach of statutory duty or otherwise, in respect of: (i) loss of profit, loss of contracts or business opportunities (in each case whether or not they might constitute indirect or consequential losses or expenses); and (ii) any indirect, consequential or punitive losses or expenses.

5.9. Assignment. Neither Party shall be permitted to assign its rights or obligations under this MOU to any third party without the prior written permission of the other Party.

6. ENTRY INTO FORCE AND VALIDITY

6.1. This MoU shall enter into force upon the date of the signature.

6.2. This MOU is concluded for the period of five (5) years.

6.3. No amendment hereof or addition hereto shall be effective or binding on a Party unless reduced to writing, specifically referencing this MOU as being amended and executed by the duly authorized representative of each Party.

6.3. Either Party has the right to terminate this MOU by giving written notice to the other Party through diplomatic channels. This MOU ceases to be valid thirty (30) days after the date on which either Party provides the other Party with written notice that it wishes to terminate this MOU.

6.4. Termination of this MOU will not affect the validity of any agreements entered into by the Parties in respect of any Areas of Potential Collaboration pursued in furtherance to this MOU prior to such date. Those provisions of this MOU which by their nature extend beyond its expiry or termination, shall survive any such expiration or termination.

6.5. The Term may be extended if both Parties agree in writing to do so before the expiry date set forth in Paragraph 6.2 and in accordance with the internal legal procedures necessary for entry into such agreements.

This MoU is signed at.....on....., in two original copies in Montenegrin_____ , and English languages, all text being equally authentic. In case of any divergence in the interpretation, the English text shall prevail.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorized, have signed this MoU.

For and on behalf of
The Labour Fund (Tamkeen)

For and behalf of
**The Ministry of Education, Science and
Innovation of Montenegro**

[Name]
[Position]

[Name]
[Position]